

SYNTACTIC STRUCTURES IN OLD ROMANIAN: THE ADVERBIAL OF PLACE AND THE ADVERBIAL CLAUSE OF PLACE¹

Abstract: The present study proposes a semantic analysis of space in Old Romanian by examining its syntactic projection at sentence and complex sentence level. It also distinguishes between the norm of that period and the prevailing norm, according to the examples excerpted from the texts.

Keywords: space deictic elements, localization, connector.

1. The Adverbial of Place has the role of placing the elements of the sentence one against another and it links the place coordinates of the performers to the communication context.

In a semantic view, various roles are fulfilled: source (*where from: He came from Paris*); location (*where: He lives near the station*); direction/goal (*where to: He goes to the river*); interval (*from where to where: From Bucharest to Pitesti*) and relation (*where: It is not on the left, but on the right*).

All these contexts are to be found in Old Romanian, too. Thus, there can be noticed source: *De acolo vrum se luomu* (CV: 245); *Au ieșit den Sofîia* (Crest: 51); location: *Mutămu-nă întru Asamonu și lăcuimu întru Trog* (CV: 245); *Acii ședzum și plânsăm* (Crest: 59); *și aflămu acie ucenici* (CV: 253); direction/goal: *Venremu cătră ei întru Troada* (CV: 243); *Puseră mânrule spri-nsu* (CV: 260); *Apropiindu-me cătră Damascu* (CV: 266); *Duseră el până la Atină* (Crest: 85); *Merseră cătră un arbure* (Crest: 108); *De la Militu tremise întru Efes* (CV: 246); distance: *De la mare până la mare* (Crest: 104); *Vine Isus den Galilei la Iordan* (Crest: 91); relation: *Pre lângă mare stătură* (Crest: 53); *Domnul înaintea mea* (Crest: 64); *de-a dreapta de mene* (Crest: 64); *înaintea beseariciei* (Crest: 89); *șade a dreapta tatălui* (Crest: 88); *Să stea deaconul de-a stânga lui* (Crest: 99).

2. The place markers of the communication context/ of the enunciation are expressed by the deictic elements indicating place, which are not identical with the Adverbial of Place, with respect to their meaning.

First, there is an intrinsic placement. For example, in the sentence *I read*, the deictic pronoun suggests the context *I, the person who is present here* and this deictic device functions for both the speaker and the hearer. Romanian does not have a deictic morpheme for the participants to a dialogue, as Latin does. Thus, *hic* refers to the one next to me, *iste* to the person next to him.

However, in their semantic structure, Romanian demonstrative pronouns have the feature [+placement] (proximity – distance) in two degrees: *acesta – cestălalt*; *acela – celălalt*.

Their moving to the adverbial area happens by their converting into pronominal adjectives: *în această casă* (“which is here”); *în casa aceea* (“which is there”); *în cestălaltă casă* (“which is near this one”); *în celălaltă casă* (“which is next to that one”).

They preserve these features in Old Romanian, where they occur, too: *Spre locul acesta toți, tutindirea învață* (CV: 260-261); *N-am iubit în ceastă lume* (ITR: 295);

¹ Mihaela Găitănanu, University of Pitești, mihaela.gaitanaru@upit.ro.

Preaîmblă acealea laturi (CV: 242); *Precum vedem și în cea Alexandrie* (ITR: 148); *de la urii alalți* (ITR: 150).

The semantic structure of some verbs function as a deictic element of place: *a se apropia*, *a veni*, *a sta*, *a se îndepărta* (“to come closer, to come, to stay, to move away”).

The situation is not different with Old Romanian: *Apropiară-se către Isus* (Crest: 55); *Tremeasă întru Machiedonia* (CV: 235); *Mută-te de satul tău* (Crest: 97); *și noi vinremu în corabie* (CV: 245); *Căzu în mijloc de mărăcini* (Crest: 80); *Nă apropiem de Chipru* (CV:252); *Goniia-i până afara cetăților* (CV: 302).

In Old Romanian the ‘demonstrative’ adverbials, which are called ‘demonstrative’ due to their deictic value, actualize the same series of values as in contemporary Romanian and, throughout their evolution, there have been many phonetic forms which have been passed down up to the 18th century: *Acie întrebară-ne* (Crest: 59); *și aciiș, întru clipitul ochiului* (Crest: 77); *Acicea să înceapă rugăciunea* (Crest: 88); *Nu iaste cicea* (Crest: 78); *Vădzu acolo om* (Crest: 54).

There also occur adverbs with a non-deictic value, such as the indefinite ones: *Doară vom vedea undeva vreun omu* (CS: 277); *Toți tutindinea învață* (CV: 261); *Precum și până astăzi unde și unde nu lipsesc de a fi de acei cruzi tigri* (ITR: 157).

3. At the sentence level, the Adverbial of Place, as well as any Adverbial generated by a binary relation, can be characterized by the correlative structure *acolo...unde*. This feature is mentioned in normative grammars: “it indicates the place coordinates of the context of communication or of the communicated situation, presenting as a specific actualization the adverbs *where* (interrogative)/*there*.” (GALR, II: 514)

The correlative specification has to be pointed out, even if both adverbs (‘demonstrative’ and ‘relative’) have syntactic functions. They are to be found involved in a direct relation even in old texts: *Unde vei ceti leage, acolo-i umbra legei ce-au trecut* (VO: 215).

The Adverbial of Place, as well as any other Adverbial, is said to be an optional element of the sentence: “As a part of the verbal group, of the adjectival group and of the interjectional group, the prototypic Adverbial of Place is an optional modifier (an adjunct) of the head of the group” (*ibidem*).

The adjunct deletion can occur even in Old Romanian: *Adură-se către el narod mult, cum el în corabiia întră și ședzu și tot nărod pe lângă mare statură* (Crest: 53)-*Adură-se () narod mult cum el întră () și ședzu...*

However, some verbs cannot lack the Adverbial of Place, as they have a special semantic component: “Related to certain verbal syntactic superordinates, which have a thematic structure including the Locative (*a amplasa*, *a se aciuia*, *a locui*, *a se plasa*, *a sălășui* etc), the Source (*a proveni*, *a izvorî...*) or the Direction/Goal (*a ajunge a descinde* etc.), the Adverbial of Place is an obligatory modifier that cannot be deleted.” (GALR, II, 2008: 516)

The situation can be noticed in Old Romanian, too: *Pasă în Damascu* (CV: 264); *Mută-te de satul tău* (Crest: 97); *S-au dus în sus pre Dunăre* (Crest: 51); *Ieși Isus den casă și ședzu lângă mare* (Crest: 52); *Se deștinsese în Iadu, aciiia ești, tire-me dereapta ta* (Crest: 60); *și Iorrdanu turnă-se înrapoi* (Crest: 59).

3.1. The syntactic superordinate of the Adverbial of Place is often a verb or a verbal phrase (a predicate-forming interjection, by analogy), a verb converted into adjective, but the verb is more frequent in Old Romanian: *Unele cădzură pre lângă cale*

(Crest: 53); *Adușu elu înraintea voastră* (CV: 300); *Întoarce fața ta către păcatul meu* (PH: 130).

3.2. The substitution group of the Adverbial of Place is as extended in Old Romanian as in contemporary Romanian, still there is a difference: contemporary Romanian does not use an old case, the locative, which had been inherited from Latin.

3.2.1. It can be expressed by a noun, pronoun or numeral in one of the following cases: genitive (with a preposition), dative (without a preposition) and accusative (with or without a preposition).

The genitive case is used with a large number of prepositions and most of them still occur in contemporary Romanian: *Merge înlăuntrul omului* (Crest: 79); *Goniia-i până afara cetăților* (CV: 304); *puind postul acesta înaintea ochilor noștri* (ID: 35); *șădea a dereapta Tatălui* (Crest: 74); *înaintea besearicieii* (Crest: 89); *înaintea ușiei* (Crest: 108).

Those forms which are called “dative”, but which, in fact, represent an old case, the locative, still used in Classic Latin, are much more frequent in Old Romanian than in contemporary Romanian, even though they still occur in the 19th century language. This is the so-called locative (dative): *Să nu vie primejdie pământului*; *să nu fie primejdie locului* (Frâncu, 2009: 364); *Lipse pământului zgăul nostru* (Crest: 96).

The constructions of the Adverbial of Place with the accusative are remarkable for the great variety of prepositions, some of them presenting noticeable phonetic characteristics, but also for the structure without preposition, which represents a situation that has not been validated by the evolution of the norm.

It is true that the structures including the Adverbial of Place without preposition are to be found only after certain verbs: “The Adverbial of Place subordinated to the verbs *a (pre)îmbla* and *a nuta* is not preceded by a preposition” (CV: 160). The examples are not numerous: *Preaâmbă Machedonia și Ahaia* (CV: 236); *Preaâmbă acealea laturi* (CV: 242); *Gerurea chilichiască și pamfiliiască nutămu* (CV: 244).

The structures with a prepositional group are very frequent, involving many prepositions and prepositional phrases with the accusative.

The most prepositional groups include common nouns: *E lăudat foarte în cetatea Dumnezeului nostru* (Crest: 57); *Întoarce fața ta de către păcatul meu* (PH: 130); *Deșertați până la urdizurile lui* (Crest: 60); *La inima omului n-a intrat* (VO: 189); *La rriuri treace-vor cu picioarele* (PH: 142); *Supseră miare dein pîiatră; și arrse pâră la iadul* (Crest: 61); *Se va deșchide poarta ceriului despre răsărit* (CS: 201); *Să prinseră la dinți* (Crest: 71); *Se umplură pînă la vârh* (Crest: 81); *Luo Domnul curat sufletul ei în mănule și-l duse în ceriu* (CS: 288); *Rrădicatu-me-ai dentr-apă multă* (PH: 99); *Să se areă aprinde casa de tute patru unghiurele* (CS: 252); *întru înrîma mea* (PH: 89); *N-au stătut lângă foc* (VO: 101).

Some prepositional phrases with the accusative are presently considered to be adverbs, as they are heads of adverbial groups: *De-lu trăge afară din băsearecă* (CV: 261); *în mijloc de oamenii tăi* (Crest: 58); *Prim mijloc de ea spândzurămu* (Crest: 59); *până afară de cetate* (CV: 253); *Cădzu în mijloc de mărăcini* (Crest: 80).

Prepositional groups with proper nouns occur very frequently: *Aștepta noi întru Troada* (CV: 243) *Giudecă Pavelu se treacă întru Efes cum se nu fie lui a pesti întru Asia* (CV: 246).

The pronoun has a similar series of values as the noun does, regarding the Adverbial of Place. However, realizations outside of the prepositional group cannot be found, not even after the mentioned verbs.

The prepositions and the prepositional phrases with the genitive have a specific feature: they change the genitive case into accusative by means of internal agreement and this device functions also in contemporary Romanian when the possessive pronoun (pronominal adjective) occurs: *înaintea lui* (=genitive); *înaintea mea* (=accusative): *Se lu rrapă elu din mijlocu loru* (CV: 277); *Dzise celora ce sta înraintea lui* (CV: 272); *Să stea deaconul de-a stânga lui* (Crest: 99); *Ce-s de elu înraintea ta* (CV: 283); *Adușu elu înraintea voastră* (CV: 300).

The prepositional group can include a preposition or a prepositional phrase with the accusative: *Se adaogă Domnul spre noi* (Crest: 59); *pre lângă mine* (Crest: 73); *Întoarceți-vă cătră mine și mă voiu întoarce cătră voi* (VO: 220); *Întoarce-voiu fața mea cătră-nși* (Crest: 61); *Ceea ce iase den el* (Crest: 79).

3.2.2. What is specific to an adverbial, with respect to its semantic and syntax is the adverb.

The proper adverbs do not have a deictic value, so they express the circumstances within the sentence: *Nu e departe nice de urul* (Crest: 86); *Lăsămu-l elu de-a stânga* (CV: 252); *Le-am dat afară* (Crest: 73); *Preotul denlăuntru stea* (Crest: 100); *Ceia ce sta înainte* (CV: 274); *Du-te acasă și adu calulu* (Crest: 107); *Ce-ți va punre înrainte, mănâncă* (Crest: 108); *Pretutindenî răzveastiră aceștea și acicea vineră* (Crest: 84).

The 'demonstrative' and the direct interrogatives are deictic: *De acolo vrumu se luomu* (CV: 245); *Vădzu acolo om* (Crest: 54); *Mă duc de acii* (Crest: 96); *Acoleaș la începătura capului* (ITR: 197); *și aflămu acie* (CV: 253); *Unde iaste Iade, biruirea, unde iaste veninul morției* (Crest: 64); *Iuo sântu dumedzeii lor* (Crest: 61).

Having the major role of connectors, the 'relative' adverbs have also the function of Adverbial of Place, although they do not introduce an Adverbial Clause of Place: *Aceluia să doseaște focul de veac unde voru scârșca cu dinții* (CS: 238); *Să auză cea către Corinteni, unde zice* (VO: p. 197); *Venremu cătră ei întru Troada... iuo prebândimu șapte zile* (CV: 243); *Iuo e Dzăul lor?* (Crest: 59); *Era lumânări multe în comarrnicu iuo era adurați* (CV: 243-244).

4. The Adverbial Clause of Place replaces the correspondent adverbial at the complex sentence level. This is a syntactic position without a wide range of semantic roles and with a small number of connectors (this clause does not present the realization by means of conjuncts). From the three possibilities ('relative' adverbs: *I leave where you send me*; 'relative' – indefinite adverbs: *I sing wherever I go*; prepositional group: *I leave on which day I find tickets, I come in which house I find on my way*) Old Romanian chooses especially the first situation: *Deaca nu vom face după puțină și poruncile lui ce ne va băga de unde nu vom putea să mai ieșim* (VO: 28); *Încătro mergea, slujindu-i norocul, biruia* (Frâncu, 2009: 384); *Corabiile să întorc de mitintea cârmuitoare a dereptătoriului încătruo va din străminare* (CV: 352)...

Sometimes the Adverbial of Place is placed before: *Unde se face rugăciunea cu mulțemită, vine darul Duhului Sfânt* (VO: 37); *Unde Dumnezeu a împreunat, omul să nu desparță* (VO: 230); *Iuă suntu zavisture și rrăzboaie, acie e netocmeală* (CV: 354).

The archaic form *iuo* (Latin *eo*) is rather often used in the 16th century, as a complementizer that is not semantically specialized: *Acie temure-se în teamere și iuo nu era teamere* (Crest: 57); *În giudecarea lu Chiesariu sântu stându, iuo mi se cade giudefu a preemi* (CS: 295); *Întru amiadzădzi în cale vădzuu... iuo-mi străluci luminră* (CS: 304).

5. Conclusions

Although the syntactic position of the Adverbial of Place is briefly studied in most of the grammars, the analysis of the relation between the deictic components (the situation character) and the non-deictic ones reveals a complex structure, dating from the old period of Romanian, both at sentence and complex sentence level.

Bibliography

- Avram, Mioara (ed.), *Sintaxa limbii române în secolele al XVI-lea - al XVIII-lea*, București, Editura Academiei Române, 2007
- Frâncu, Constantin, *Conjunctivul românesc și raporturile lui cu alte moduri*, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2000
- Frâncu, Constantin, *Gramatica limbii române vechi (1521 – 1780)*, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2009
- Guțu Romalo, Valeria (ed.), *Gramatica limbii române, II, Enunțul*, București, Editura Academiei Române, 2008
- Pană Dindelegan, Gabriela, (ed.) *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.

Sources

- Alex-Alexandria*, (ed. Fl. Zgraon), București, 2006.
- Crest – Crestomația limbii române vechi, I (1521 – 1639)*, București, Editura Academiei Române.
- CS- Codicele sturzan* (ed. Gh. Chivu), București, Editura Academiei, 1993.
- CV – Codicele voroneșean* (ed. M. Costinescu) București, Editura Minerva, 1981.
- ID – Ivireanu, Antim, Opere*, București, Editura Minerva, 1972.
- ITR – Istoria Țării Românești* (ed. O.Dragomir) București, Editura Academiei, 2006.
- PH – Psaltirea Hurmuzachi,I*, (ed. I. Gheție și M. Teodorescu), București, Editura Academiei, 2005.
- PO – Palia de la Orăștie* (ed. V. Pamfil), București, 1968.
- VC – Varlaam, Opere, Cazană* (ed. M. Neagu), Chișinău, Hyperion, 1991.
- VO - Varlaam, Opere, Răspunsul împotriva Catihismului Calvinesc* (ed. M. Teodorescu), București, Editura Minerva, 1984.